

Arjen Taitoja -ryhmä

Loppuraportti

Lastensuojelun perhetyöntekijät
Marika Kettunen
Heidi Närhilä
Päivi Syväjärvi
Johanna Yrjänheikki
2012

SISÄLLYSLUETTELO

1. Ryhmätoiminnan suunnittelua ja tavoitteet	3
1.1. Ryhmän suunnittelua.....	3
1.2. Ryhmätoiminnan tavoitteet.....	4
2. Toimintakertojen sisällöt ja kuvaukset.....	5
2.1. Toimintakertojen kuvaukset.....	5
3. Ryhmäläisten palautteet	10
3.1. Suulliset palautteet	10
3.2. Kirjalliset palautteet	11
4. Ohjaajien arviointia ja pohdintaa ryhmästä ja sen toiminnasta	14
Liitteet.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1. Ryhmätoiminnan suunnittelua ja tavoitteet

Arjen taitoja -ryhmää ja sen toimintaa suunnittelivat Tornion kaupungin lastensuojelun perhetyöntekijät Marika Kettunen, Heidi Närhilä, Päivi Syväjärvi ja Johanna Yrjänheikki. Neuvoja ja opastusta olemme saaneet vs. sosiaalityöntekijä Tarja Tihiseltä sekä parina suunnittelukerralla oli mukana Tommi Martikkala Tukeva –hankkeesta.

1.1. Ryhmän suunnittelua

Ryhmätoiminnan suunnittelun aloitimme siitä, että kartoitimme ketkä lastensuojelun asiakkuudessa olevat perheet olisivat ryhmään otollisimpia; ketkä mahdollisesti lähtisivät ryhmään mukaan vapaaehtoisesti ja sitoutuisivat sekä hyötyisivät ryhmästä eniten. Idea siitä, miten saisimme parhaiten sitoutettua asiakkaat ryhmään, oli ruuanvalmistus yhdessä. Suunnittelimme ryhmäkertoja olevan kahdeksan kertaa ja yhdeksäs kerta olisi päätösretki ulos luontoon. Ajankohta valikoitui hiihtolomien jälkeen.

Toimintakertojen määrä valikoitui teemojen mukaan, sillä halusimme sisällyttää toimintakertoihin mielestämme perheille tärkeitä arjen asioita, joiden toimimattomuuteen olimme törmänneet kotikäynnillä. Halusimme toimintakertojen tukevan työtämme perheissä, jolloin saimme nonverbaalista tietoa perheiden käyttäytymisestä ja toimimisesta työskennellessämme perheessä. Ajattelimme myös useamman viikon ryhmätoiminnalla olevan enemmän apua asiakkaiden ryhmäytymisessä ja sen kautta vertaistuen saamisen merkitys korostuisi vanhemmuudessa. Kahdella suunnittelukerralla oli mukana Tukeva-hankkeen työntekijä Tommi Martikkala. Tarkoituksena oli, että Tommi olisi ollut mukana kahdella toimintakerralla, mutta hän oli vain ensimmäisellä toimintakerralla noin puoli tuntia. Yhdessä pohdimme missä kaupungin paikassa voisimme tällaista ryhmää pitää, jossa on keittiö ja riittävän suuri tila. Mieleemme tuli Talo tytöille Tirlittan ja varasimme sen.

Teemojen myötä mietimme, ketä Tornion kaupungin muita toimijoita saisimme mukaan toimintaamme luennoitsijoiden ominaisuudessa. Soitimme näille valitsemillemme toimitsijoille ja kerroimme heille millaisia teemoja olimme heille ajatelleet. Toimitsijat saivat itse toteuttaa ja suunnitella oman toimintakertansa omalla tavalla. Jokainen heistä lähti mukaan ilmielmin hyväntekeväisyys periaatteella. Kerroimme, että ryhmään osallistujat ovat lastensuojeluperheitä ja toimintapaikkanamme on Tirlittan, Talo tytöille. Toimintapäiväksi suunnittelimme perjantain ajalla 13.4 - 8.6.2012. Luennoitsijat saivat itse valita omaan aikatauluunsa sopivan perjantain, jolloin saimme aikataulut sovituiksi. Länsi-Pohjan Musiikkiopiston opettaja Outi Peteri kertoi, että normaalisti hän veloittaa tuntitaksan mutta Outikin lähti toimintaamme mukaan hyväntekeväisyys periaatteella. Ainoastaan Kauneuspysäkin opiskelijat veloittivat hoidoistaan pienen korvauksen.

Viime syksynä Tornion kaupungin lastensuojeluun oli yhteydessä Tornion seurakunnan diakonityöntekijä Ritva Eskola, joka halusi meidän vievän viestiä eteenpäin yhteisvastuukeräyskampanjan ja Marttaliiton yhteistyössä ideoima Kotirumba pyörimään ruokakurssista. Yhteisvastuun kohderyhmänä oli tuolloin vähävaraiset lapsiperheet. Kotirumba pyörimään ruokakurssin ideana oli silloin, että se on suunnattu pelkästään vanhemmille, johon olisi liittynyt myös kotikäyntejä. Tuolloin emme saaneet ketään perheistämme innostumaan asiasta. Päätimme kysyä seurakunnalta uudestaan, olisiko heillä mahdollista nyt osallistua toimintaamme ja kerroimme suunnitelmistamme. Seurakunnan kautta saimme Marttaliitto-yhdistyksestä yhteistyökumppanin Anna-Liisa Tikkasen valmistamaan ruokaa yhdessä asiakkaittemme kanssa kolmelle kerralle ja viimeisenä kertana ahkerasti käyneet saivat ruokakassin. Anna-Liisan toimintakertoina ruuan ja ruokakassin kustansi Marttaliitto ja yhteisvastuukeräys yhteistyönä.

Neljälle muulle toimintakerralle saimme mukaan toimintaan 4H- yhdistyksestä Anu Davidilan. Hän innostui asiasta mutta kertoi ettei heillä ole mahdollista osallistua ruokakustannuksiin taloudellisesti. Tällöin muistimme, että perhetyöntekijöiden päivillä Rovaniemellä Marja- Sisko Tallavaara kertoi, että Tornion lastensuojelun perhetyöllä on mahdollista saada rahoitusta Tukeva -hankkeelta ryhmätoiminnan järjestämiseen. Puhuimme vs. sosiaalityöntekijä Tarja Tihisen kanssa ja hän oli yhteydessä Rovaniemelle Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukseen Marja - Sisko Tallavaaraan. Saimme ohjeistukseksi tehdä hankesuunnitelman, josta kaikki sitten alkoi. Rahoituksen järjestyttyä Anu Davidila lähti mukaan toimintaamme ja sovimme, että hän suunnittelee jokaisen toimintakerran ruuan ja käy kaupassa hankkimassa ruokatarvikkeet ja laskuttaa siitä Tukeva -hanketta. Yhtenä kertana perhetyöntekijät ja ryhmäläiset valmistivat perhetyöntekijöiden suunnitteleman ruuan yhdessä.

Ideanamme oli saada ulkopuoliset ammattilaiset ruuanlaittoon, koska silloin ryhmään oli mahdollista osallistua koko perhe, myös lapset. Ulkopuolinen ammattilainen osaisi tuoda ideoita ja vinkkejä hyvään, terveelliseen ja edulliseen ruuanlaittoon. Ruuanlaiton ideana oli myös se, että ryhmäpäivänä perheet pääsisivät helpommalla ruuanlaiton suhteen. Loput ruokatarvikkeista ja jäljelle jäävästä ruuasta annoimme aina mukaan perheille. Ostimme kertakäyttörasioita kuljetuksen helpottamiseksi.

Halusimme toteuttaa ryhmää, joka oli suunnattu koko perheelle. Halusimme saada työhömmä uutta näkökulmaa ja toimintaa yhdessä vanhempien ja lasten kanssa sekä tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutussuhdetta. Ryhmän aikana perheet saattoivat saada toimintamalleja perhetyöntekijöiltä eri tilanteissa toimimiseen. Ryhmässä halusimme huomioida erikseen myös lapset. Sillä aikaa kun vanhemmat valmistivat ruokaa, perhetyöntekijät järjestivät ohjattua toimintaa lapsille mm. lorupussiin kurkistamista ja laululeikki-tuokioita. Perhetyöntekijät askartelivat yhdessä lasten kanssa, äitienpäiväkortteja ja valokuvakehyksiä.

Ryhmä oli suunnattu vain lastensuojelun asiakkuudessa oleville perheille, joiden kotona lastensuojelun perhetyöntekijät käyvät viikoittain. Kaikki halukkaat perheet pääsivät mukaan. Ryhmään osallistui enimmäkseen äidit lapsineen, koska isät olivat töissä tai muussa toimenpiteessä. Ryhmän jäsenissä oli mukana myös yksi huoltaja äitejä ja isiä. Perheille annoimme kutsut (liite 2), jotka täytimme perhetyön kotikäynneillä. Osallistuvilta perheiltä pyysimme kirjallisen luvan valokuvaukseen, videoimiseen ja kuvien käyttämiseen ryhmätoiminnassa (liite 6).

1.2. Ryhmätoiminnan tavoitteet

Toiminnan tavoitteena oli kehittää perhetyötä asiakaslähtöisesti ja saada asiakkaita osallistumaan yhteiseen vertaisryhmätoimintaa. Tornion alueella vertaisryhmätoimintaa ei ole, jonka vuoksi halusimme tähän panostaa ja sitä kokeilla. Ryhmätoiminnan tavoitteena oli antaa vanhemmille tietoa, toimintaa ja vertaistukea vanhempien omaan jaksamiseen sekä vanhemmuuteen että erilaisista lapsiperheen arkeen liittyvistä asioista. Ryhmän ideana oli antaa mahdollisuus ajatusten vaihtoon sekä saada vertaistukea toisilta ryhmän jäseniltä mm. tavalliseen arkipäivään liittyvissä asioissa. Idean taustalla on ajatus siitä, että perheenjäsenet ovat ja toimivat yksilöinä perheessään sekä koko yhteiskunnassamme oman persoonallisuutensa, sosiaalisen taustansa, oman kasvun ja kasvatuksellisten taitojensa pohjalta.

Arjen taitoja -ryhmän tavoitteena oli myös antaa jokaiseen perheeseen jotakin uutta tuomalla esiin eri näkökulmia ja tietoa liittyen hygieniaan ja puhtaana pitoon, terveyteen, arjen askareihin, talouteen, lasten kasvatukseen ja leikkeihin, elämisen rytmin tärkeyteen, päih-

teiden vaaroihin ja sen seurauksiin sekä oman itsensä tarkastelua vanhempana, kasvattaja ja omien voimavarojen ja jaksamisen rajojen tunnistamiseen.

Suunnittelimme alusta alkaen, että antaisimme kullekin perheelle oman kansion. Kansio sisälsi toimintakertojen materiaalin ja ruoka-ohjeet. Toiminnan alussa annoimme perheille omat pokkarikamerat. Tarkoituksena oli, että perheet ottavat valokuvia omasta perheestään ja yhdessä tekemistään asioista. Halusimme kuvien avulla korostaa perheen merkitystä, yhteenkuuluvuutta sekä yhdessä tekemisen tärkeyttä.

2. Toimintakertojen sisällöt ja kuvaukset

Arjen taitoja -ryhmässä kolmella toimintakerralla aikuiset valmistivat yhdessä Marttaliiton Anna-Liisa Tikkasen opastuksella peruskotiruokaa, jotka olivat raaka-aineiltaan terveellisiä ja edullisia esim. jauhelihasviskastike kuoriperunoilla. Viimeisellä toimintakerralla Anna-Liisa Tikkanen kävi yhdessä ryhmäläisten kanssa ruokakaupassa ostamassa ruokaa. Samalla kerralla Anna-Liisa opasti ryhmäläisiä tekemään hintavertailua ja mitä hintaa kannattaa hintalapusta katsoa. Jokaisella ruokailukerralla oli salaattia ja useampana kertana myös itse valmistettuja jälkiruokia.

4H –yhdistyksestä Anu Davidila suunnitteli ruuat neljälle toimintakerralle ja toteutti ne yhdessä ryhmäläisten kanssa. Yhdellä toimintakerralla perhetyöntekijät suunnittelivat ja valmistivat ruuan yhdessä ryhmäläisten kanssa. Toimintakerroilla perhetyöntekijät pelasivat lasten kanssa lautapelejä, lukivat kirjoja sekä leikkivät leluilla mm. kotileikkejä. Lapset värittivät värityskuvia, piirsivät ja rakensivat legoilla. Lisäksi askartelimme lasten kanssa äitienpäiväkortit, teimme Hama -helmistä kuvioita, maalasimme valokuvakehykset perhekuva varten, sekä pidimme ohjattuja laululeikkituokioita. Lasten kanssa olimme myös Nalle Puh-leikkikirjalla. Kirjan ideana oli, että aikuinen lukee sadun ja kuuntelemansa perusteella lapsi oppii leikkimään hahmoilla kirjan kertomuksen mukaan. Lapsille tarjottiin mahdollisuus myös yksilölliseen aikaan, mm. sylitellen, kirjoja lukemalla ja tekemällä palapeliä yhdessä.

Lisäksi perhetyöntekijät kuvasivat toimintakerroilta tilannekuvia. Teetimme perheiden pokkarikameralla otetut valokuvat. Liimasimme valokuvat kartongeille ja teimme jokaiselle oman valokuva-albumin kansioon. Perhetyöntekijöiden ottamat valokuvat toimintakerroilta tulostimme kaupungintalolla ja lisäsimme ne kansioon. Lisäksi video kuvasimme musiikki-leikkikerrasta tuokion, jonka kopioimme perheille omalle cd-levylle muistoksi. Teimme lelyn kannen jokaiseen cd:hen.

2.1. Toimintakertojen kuvaukset

1. Toimintakerta

13.4.2012 ensimmäisellä toimintakerralla tavoitteenamme oli tutustuttaa perheet toisiinsa ja jokainen ryhmäläinen sai kertoa omalla vuorollaan itsestään sen minkä halusi kertoa. Otimme myös säätilakortit avuksi, jolloin jokainen sai omalla vuorollaan kertoa, millä mielellä oli tullut ryhmään tai näyttää pelkästään valitsemaansa korttia. Kerroimme ryhmän jäsenille Arjen taitojen-ryhmän tavoitteista ja toimintakerroista sekä luennoitsijoista. Tällä kerralla oli mukana Marttaliiton –yhdistyksestä Anna-Liisa Tikkanen, joka kertoi perheen arkeen liittyvistä asioista sekä opasti perheitä ruuanlaiton nikseihin ja esitteli Marttaliiton omaa keittokirjaa. Anna-Liisa Tikkanen kertoi ryhmäläisille, että hänen pitämillään kerroilla

ruokaa tehdään juuri tästä keittokirjasta ja kertoi myös, että ryhmäläinen joka on käynyt vähintään kolme kertaa hänen pitämällään toimintakerralla, saa keittokirjan itselleen veloituksetta sekä 50 euron arvoisen ruokakassin viimeisellä kerralla. Aikuiset ja mekin saimme hyviä ja helppoja vinkkejä ruuanlaittoon. Anna-Liisan opastuksella ryhmäläiset valmistivat ruuan. Tällä kerralla aikuisia oli mukana kolme aikuista ja yksi lapsi. Tämän kerran tavoitteena oli tutustua toisiimme, yhdessä tekeminen sekä opetellaan tekemään edullista ruokaa perusaineksista. Ryhmän ainokainen lapsi oli mielissään saamastaan huomiosta kun leikittäjiä riitti leikkimään ja piirtämiseen.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Ensimmäisestä toimintakerrasta tuli tunne onnistuneesta aloituksesta, vaikka ensimmäinen toimintakerta jännitti niin ryhmän vetäjiä kuin osallistujakin. Koimme haastavaksi sen miten ryhmäläiset osaavat kohdata toisensa ja kuinka tämän tyyppinen ryhmätoiminta lähtee pyörimään. Yllätykseksemme ilmapiiri oli rento, johon vaikutti osaltaan myös Marttojen Anna-Liisan mukava ote ryhmän ohjaamiseen. Aikuiset lähtivät heti mukaan toimintaan.

2. Toimintakerta

20.4.2012 teemana oli kodinhoidolliset asiat, kuten pyykki- ja vaatehuolto, siivous sekä hygienia. Tänä kertana luennoitsijana oli Anu Davidila 4H-yhdistyksestä. Tavoitteenamme tällä kerralla oli saada ryhmäläiset ymmärtämään henkilökohtaisen puhtauden ja hygienian tärkeyden sekä pyykki- ja vaatehuollon merkityksen. Anu Davidila luennoi ryhmäläisille aiheista ja jakoi siihen liittyvää materiaalia. Anu valmisti ryhmäläisten kanssa ruuan. Tällä toimintakerralla mukana oli neljä vanhempaa ja viisi lasta. Aikuisten ollessa Davidilan vetämässä tuokiossa, perhetyöntekijät pelasivat lasten kanssa lautapelejä, värityivät ja piirsivät sekä ohjasivat lapsia näiden leikkiensä tiimellyksessä.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Toisella toimintakerralla 4H:n Anun pitämä luento-tuokio vaikutti kestävästi hiukan liian pitkään ja ruuan valmistuksen aloittaminen siirtyi jonkin verran. Muuten päivä sujui jouhevasti vaikka ryhmän koko oli edellistä kertaa suurempi.

3. Toimintakerta

27.4.2012 luennoitsijana oli terveydenhoitaja Sini Peteri. Hänellä oli mukanaan rytmipyörä ja aiheenaan ravinto, liikunta ja uni. Sini käsitteli aiheita rytmipyörän avulla, johon lapset myös saivat osallistua pyörittämällä pyörää. Sini jakoi lopuksi em. asioista materiaalia ryhmäläisille sekä jokainen sai aiheeseen liittyvät jääkaappimagneetit. Sini herätteli ajatuksia ryhmäläisten kanssa ja sai aikaiseksi keskustelua. Tavoitteena tällä toimintakerralla oli tarkoitus saada ryhmäläiset ymmärtämään säännöllisen uniryhmän, ravinnon ja liikunnan merkitys lapselle ja koko perheelle lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Tällä kerralla toiset perhetyöntekijät valmistivat yhdessä ryhmäläisten kanssa alku-, pää- ja jälkiruuan ja sillä välin toiset perhetyöntekijät leikkivät lasten kanssa mm. pitämällä laulu- ja leikkituokion. Mukana toimintakerralla oli kaksi aikuista ja kolme lasta.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Tällä kertaa niin lapset kuin aikuisetkin saivat osallistua rytmipyörätoimintaan. Lapset olivat otettuja kun saivat pyörittää rytmipyörää kukin vuorollaan. Päivä sujui mukavasti.

4. Toimintakerta

4.5.2012 toimintakerralla luennoitsijoina olivat A-klinikalta Mira Jussila ja Piia Bimberg-Peuna, jotka kertoivat päihteistä ja niiden haitoista. Ryhmän jäsenet saivat osallistua korva-akupunktio hoitoon. Mira ja Piia antoivat ryhmäläisille erilaisia audit –testejä ja materiaaleja päihteistä. Tällä kerralla ruuan oli suunnitellut ja valmisti yhdessä ryhmäläisten

kanssa Anu Davidila 4H -yhdistyksestä. Tällä toimintakerralla oli mukana kolme vanhempaa ja kuusi lasta. Tavoitteena oli tiedon jakaminen päihteistä ja peliriippuvuudesta. Lasten kanssa pelasimme lautapelejä ja pienempien kanssa teimme duplo rakenteluja sekä olimme laululeikkejä. Lisäksi pienimmät lapset mielellään leikkivät narusta vedettävillä koirilla ja juna-lelulla. Myös satukirjojen lukemisen kuunteleminen kiinnosti lapsia.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Aikuiset olivat tyytyväisiä A-klinikan tietopuoliseen luentoan sekä mielellään halusivat kokeilla korva-akupunktiota. Totesivat akupunktiohoidon olevan rentouttavaa.

5. Toimintakerta

11.5.2012 tällä kerralla mukana oli Kemi-Tornion terveystalon toimipisteen Kauneuspysäkin kaksi opiskelijaa, jotka tekivät ryhmäläisille kosmetologisia hoitoja mm. käsiin. Tällä kerralla ruuan oli suunnitellut Anu Davidila 4H-yhdistyksestä, joka yhdessä ryhmäläisten kanssa valmisti sen. Äitienpäivän kunniaksi ryhmäläiset tekivät tällä kerralla myös täytekekun. Tavoitteena tälle kerralla oli jakaa tietoa luennon muodossa terveyden ja kauneuden hyvinvoinnista. Samalla tavoitteena oli tarjota ryhmän jäsenille pientä hemmottelua äitienpäivän kunniaksi, joita ryhmän jäsenillä ei välttämättä ole varaa itse kustantaa. Lasten kanssa askartelimme äitienpäiväkortit sormiväreillä ja somistimme kortin pienellä runolla. Toimintakerralla oli mukana kolme vanhempaa ja seitsemän lasta.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Hemmottelupäivänä kauneushoitoihin halusivat osallistua ainoastaan äidit. Lapset mielellään osallistuivat äitienpäiväaskarteluun ja olisivat halunneet askarrella pidempäänkin kuin mitä aikaa oli askartelulle varattu. Kaikin puolin mukava toimintapäivä.

6. Toimintakerta

18.5. 2012 luennoitsijana oli Satu Torvinen Keroputaan sairaalan toimintaterapeutti, jonka aiheena oli voimavarat ja selviytyminen. Satu keskusteli ryhmäläisten kanssa vanhemman roolissa jaksamisesta mm. käyttämällä vanhemmuuden roolikarttaa keskustelun tukena. Satu sivusi aiheessaan erilaisia psyyken sairauksia mm. masennusta ja sen vaikutusta jaksamiseen äitinä / isänä olemiseen. Aihe herätti keskustelua ryhmäläisten kesken mm. vanhempana toimimisesta kasvattajina, rajojen asettamisesta lapsille ja erityisesti omasta jaksamisesta lasten kasvatuksessa. Tavoitteena oli vertaiskokemuksen vaihtaminen ja uusien näkökulmien avaaminen sekä vinkkien saaminen arjen rutiineissa jaksamiseen perheissä. Lisäksi perhetyöntekijä Heidi Närhilä piti hammashoidollisen valistuksen, koska

on aikaisemmalta koulutukseltaan hammashoitaja. Tällä kerralla Marttaliitosta Anna-Liisa Tikkanen opasti ja valmisti yhdessä ryhmäläisten kanssa ruuan. Lasten kanssa pelasimme, piirsimme sekä pidimme lorupussituokion. Mukana toimintakerralla oli neljä vanhempaa ja yhdeksän lasta.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Ryhmässä vallitsi rauhallinen ilmapiiri vaikka lapsia olikin tällä kertaa paljon. Toiminta sujui ongelmitta.

7. Toimintakerta

25.5.2012 tällä kerralla ryhmässämme vieraili Länsi-pohjan musiikkiopiston musiikkileikkikoulun opettaja Outi Peteri, joka piti musiikkileikkikoulutuokion koko ryhmälle aikuisille, lapsille sekä ohjaajille. Outi tutustutti ryhmän erilaisiin instrumentteihin ja rytmin saloihin. Toimintakerran tavoitteena oli antaa ryhmälle mukava yhteinen tuokio lapsille ja heidän vanhemmilleen, sekä antaa mallia ja vinkkejä opettamalla erilaisia laululeikkejä, joita voi leikkiä yhdessä lasten kanssa myös kotona. Tämän kerran tavoitteena oli lisätä yhteistä toimintaa aikuisen ja lapsen vuorovaikutuksen ja kasvatuksellisen näkökulman tukemiseksi musiikin avulla. Tämän toimintakerran ruuan oli suunnitellut Anu Davidila, joka valmisti sen yhdessä ryhmäläisten kanssa. Toimintakerralla oli mukana neljä vanhempaa ja viisi lasta.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Tällä kerralla oli silmin havaittavissa, että niin lapset kuin aikuisetkin nauttivat musiikkileikkikoulutuokiosta. Tuokiosta perheet saivat mallia musiikista kasvatuksen tukena sekä yhteisen toiminnan mallina.

8. Toimintakerta

1.6.2012 toimintakerralla erityislastentarhanopettaja Lea Silvander piti tuokion vanhemmille, jonka aiheena oli rajat ja rakkaus. Tällä kerralla Lea kävi vanhempien kanssa keskustelua vanhemmuudesta, rajojen asettamisesta ja rakkauden merkityksestä sekä lapsen tärkeästä tunteesta tulla hyväksytyksi omana itsenään omassa perheessä. Tavoitteena tälle toimintakerralle oli antaa tietoa kasvatuskäytännöistä ja vanhemman roolin tärkeydestä lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Tämä aihe tuki 6. toimintakerran toimintaterapeutti Satu Torvisen aihetta mukavasti. Tällä kerralla mukana oli Marttaliitosta Anna-Liisa Tikkanen, joka valmisti ruuan yhdessä ryhmäläisten kanssa. Lasten kanssa maalasimme yhdessä puiset valokuvakehykset sekä leikimme ja rakensimme palapelejä ja pelasimme lautapeleillä. Mukana tällä kerralla kolme vanhempaa ja neljä lasta.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Erityislastentarhaopettaja oli monelle vanhemmalle ennestään tuttu ja siksi ryhmäläiset viettivät leppoisan keskustelutuokion ja vaikuttivat pitävän vuorovaikutuksellisesta keskustelusta. Lapset mielellään maalasivat puisia kehyksiä ja leikkivät toisten lasten kanssa. Välillä lapsia jouduimme rauhoittamaan kun meno meni vilkkaaksi.

9. Toimintakerta

8.6.2012 kävimme aamulla ruokakaupassa ja sen jälkeen menimme makkaranpaistoretkelle luontoon. Ryhmä kokoontui aamusta ruokakaupan eteen ja ryhmäläiset kävivät kaupassa ruokaostoksilla Marttaliiton Anna-Liisa Tikkanen ohjeistaessa ryhmää kaupassa. Kaupassa käynnin aikana ryhmäläiset vertailivat hinta-laatusuhdetta ja tekivät ruokaostokset opastettuina hintoja vertaillen. Jokainen sai kerätä itselleen 50e arvoisen ostoskassin,

jonka kustansivat yhteistyössä Marttaliitto ja Yhteisvastuukeräys. Ryhmäläiset ostivat kestokassit ja saivat Anna-Liisalta ohjeistuksen, millaisia ruokatarvikkeita voi ostaa.

Kauppareissun jälkeen ryhmä kokoontui Alkukarin luontopolun ja lintutornin nuotiopaikalle, jossa tarjosimme perheille retkieväitä kuten nuotiomakkaraa, voileipiä, keksiä, mehua, kahvia ja hedelmiä. Kävimme yhdessä ryhmäläisten kanssa lintutornilla tutkimassa luonnon tarjoamaa elämystä erilaisista linnuista ja muista eläimistä mm. sudenkorentolapset olivat juuri pyrähtäneet lentoon ja niitä näimme paljon. Lopuksi annoimme perheille omat kansiot ja cd-levyn musiikkileikkituokiosta. Tavoitteena oli tutustua luontoon sitä kunnioittaen. Katselimme yhdessä lintuja, sudenkorentoja ja muita hyönteisiä mitä siellä näimme ja keskustelimme niistä. Kerroimme ja näytimme esimerkillämme ettei luontoa saa roskata. Tällä kerralla mukana oli kolme aikuista ja kahdeksan lasta.

Perhetyön arvio toimintakerrasta: Kaikki ryhmän jäsenet aikuiset ja lapset näyttivät nauttivan ulkoilemisesta ja retkieväiden syömisestä ulkona luonnossa.

Jokaisen toimintakerran rinnalla korostimme käsihygienian tärkeyttä, ja näytimme mallia lapsille ja aikuisille. Kädet pestiin ennen ruuanlaittoa ja ruokailua. Olimme hankkineet kaupungin keskusvarastolta kertakäyttöhanskat, -myssyt ja -essut. Näitä käyttivät aikuiset ja Anu Davidila ja Anna-Liisa Tikkanen ruokaa valmistaessa.

3. Ryhmäläisten palautteet

3.1. Suulliset palautteet

Keräsimme ryhmäläisiltä palautetta joka toimintakerroilta sekä keskustellen että kirjallisesti. Käytimme mm. säätilakortteja toimintakerran alussa ja lopussa. Alussa ryhmäläiset näyttivät aurinkoisia säätilakortteja ja kertoivat mm. aamujen sujuneen hyvin mutta toiminnan edetessä vanhemmat kertoivat aamuistaan enemmän ja näyttivät säätilakorteista jopa sadetta ja pilvistä. Vanhemmat kertoivat mm. miten lapset olivat nukkuneet yönsä, onko heille tullut kiire lähteä ryhmään ja onko ollut erimielisyyksiä lasten kanssa. Ryhmäläiset täyttivät viimeisellä kerralla kirjalliset palautelomakkeet. Lisäksi keskustelimme erikseen aikuisten ja lasten kanssa ryhmäkerroista viimeisellä toimintakerralla. Keskustelujen kautta vanhemmat kertoivat seuraavaa: Aikuiset totesivat saaneensa Martoilta uutta tietoa, näkemyksiä ja oppineensa talouden pitoon uusia asioita ja niksejä. Siivoukseen liittyvästä luentokerrasta ei kuitenkaan vanhempien mukaan ollut ilmennyt mitään uutta tietoa, mutta he kertoivat rytmipyörä-teeman kautta alkaneen miettimään elämän- ja unirytmäänsä sekä rytmin tärkeyttä elämässä. Korva-akupunktion vanhemmat kokivat mukavana kokemuksena sekä myös hemmottelukerralla oli ollut mukavaa. Hemmottelukerralla aikuiset olisivat toivoneet hoitojen kestävän vähän pidempään. Voimavarat ja selviytyminen - aiheesta aikuiset kokivat saaneensa antoisaa tietoa vanhemmuudesta ja luennon annin olleen hyväksi itselleen. Musiikkileikkikoulutuokion vanhemmat kokivat mukavaksi ja hauskaksi tuokiksi. Erityislastentarhaopettajan luennon Rajat ja Rakkaus-teemakerran vanhemmat olivat kokeneet kivaksi ja erityisesti kokivat hyväksi aikuisten yhtenäisen keskustelun, jonka kautta kertoivat saaneensa uuttakin tietoa vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvistä asioista. Viimeisellä ryhmätoimintakerralla oli vanhempien mielestä mukava ajatus lähteä ulos luontoon ja nauttia yhdessä retkieväitä nuotion äärellä raittiissa ilmassa.

Suullista palautetta ja kommentteja kirjoitimme ylös eri toimintakerroilta, kun satuimme kuulemaan vanhempien keskustelua ruuanlaiton yhteydessä. Ohessa vanhempien sanomisia; ”tuntee itsensä paljon paremmaksi, kun saa tehtyä kunnon ruokaa”, ”tytöt odottavat aina perjantaita ja kerhoja ja ovat innoissaan”, ”aamutkin sujuvat paljon paremmin, kun lapset tietävät minne pääsevät”. Yksi aikuinen ei toiveistaan huolimatta päässyt viimeiselle

makkaranpaistoretkelle. Hän sai kansion myöhemmin, josta palautteena hän sanoi: ”Tämä kirja on aivan ihana”.

Lapset kertoivat ryhmässä olleen kivointa: labyrintti –pelin pelaaminen, leikkiminen, maa-laaminen, lukeminen yhdessä, junaleikki ja –laulu, soittimilla soittaminen, rytmipyörän pyöritys. Lisäksi lapsista oli mukavaa ollut ruokailu yhdessä ja se että oli ollut pullaa jälkiruokana. Joiden lasten mielestä ruoka oli pahaa. Osa lapsista olisi halunnut leipoa itse. Lintu-tornilla käynnin lapset kokivat kivaksi. Ryhmäkerrat olivat lasten mielestä sopivan mittaiset. Yksi lapsista toivoi, että lapsiryhmällä olisi ollut oma nimi. Lapset yhdessä esittivät eri nimivaihtoehtoja, näitä olivat mm. ”meidän talo” ja ”pulla”.

3.2. Kirjalliset palautteet

Vanhempien kirjallisista palautelomakkeista yhteenvetona voimme kertoa seuraavaa; palautteiden antajista kolme oli naisia ja yksi mies. Vanhemmat ovat iältään 25-52 -vuotiaita. Ryhmäläisistä kaksi on avioliitossa, 1 yksinhuoltaja ja yksi on etävanhempi joka ei asu lapsensa kanssa. Kaksi vanhemmista on käynyt lukion, yksi peruskoulun tai keskikoulun ja yksi vanhemmista kansa- tai kansalaiskoulun. Kaksi vanhemmista on käynyt lyhyen ammatillisen koulutuksen, ammattikurssin tai vastaavan, kahdella vanhemmalla ei ole ammatillista koulutusta. Tämän hetkinen elämäntilanne vanhemmilla on, että kaksi heistä on äitiys- tai vanhempainlomalla, yksi kuntouttavassa työtoiminnassa ja yksi eläkkeellä.

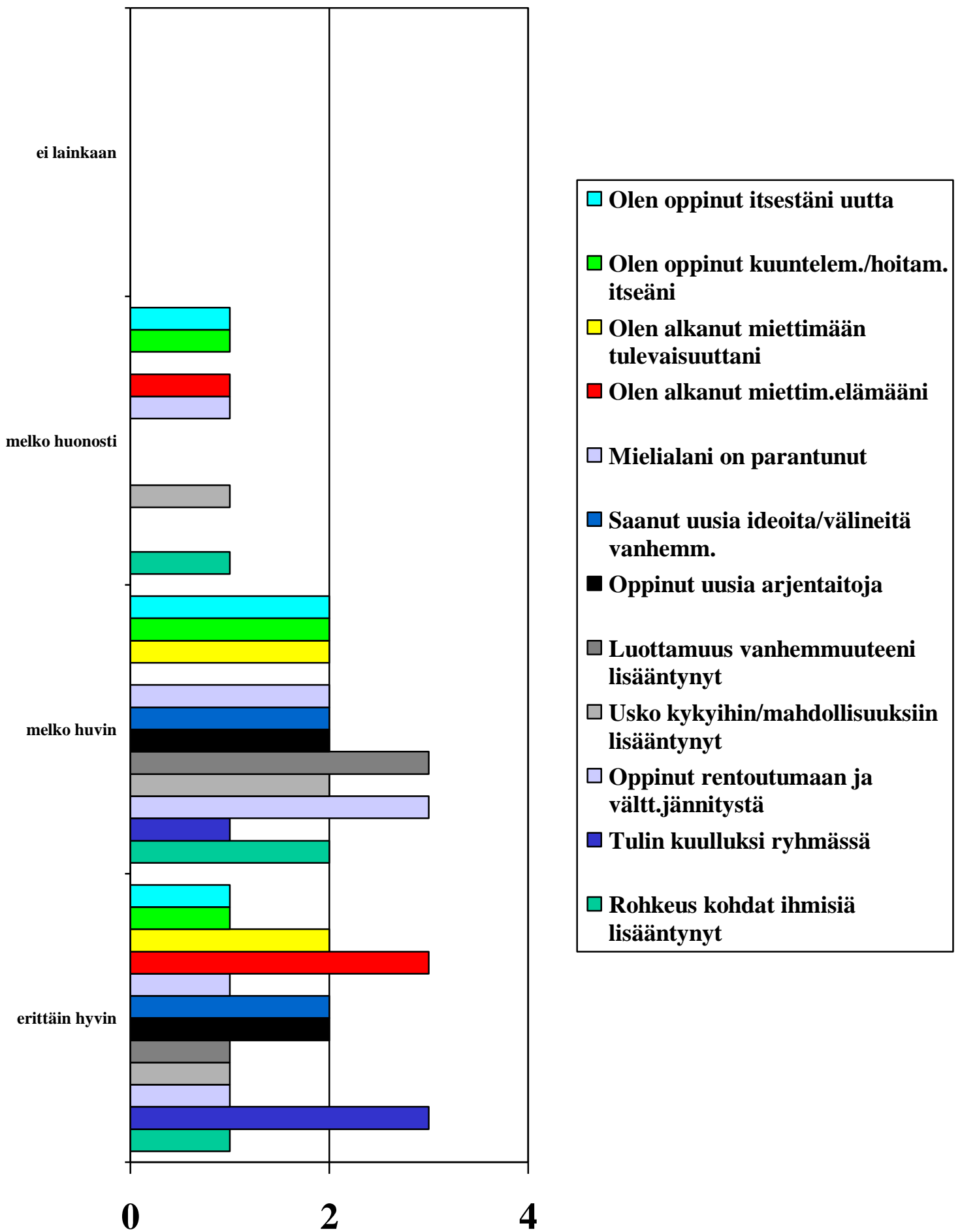
Palautteista kävi ilmi, että Arjen taitoja -ryhmän toiminnassa oli parasta se kun etävanhempi sai olla lapsensa kanssa, yhdestä vanhemmasta oli aivan ihanaa, kun sai ”oppia” ns. uutta ruuanlaittoa tutuista aineksista. Erään vanhemman mielestä parasta oli erilaiset tietoisuuskäytännöt monista asioista, yhdessä tekeminen, ruokailu, kun lapsille on aikuisten toiminnan ohessa järjestetty omaa toimintaa. Osa vanhemmista totesivat, että olivat oppineet tekemään hyvää ruokaa.

Huonoa ryhmässä oli ryhmäläisten mielestä, kun alussa olimme toisillemme vieraita ja tunnelma oli hiukan jännittyneempää tai pidättyväistä. Toinen vanhempi olisi toivonut aikaa toiminnalle enemmän ja kertoja pari lisää. Erään vanhemman mielestä mikään ei ollut huonoa toiminnassa.

Parantamisen varaa palautteiden mukaan ilmeni, siinä että yksi vanhemmista olisi halunnut tunnin pidemmän toimintakerran ja muutaman toimintakerran lisää. Toisen vanhemman mielestä parantamisen varaa olisi ollut toimitiloissa ja varusteissa ruuanlaiton osalta. Kolmas vanhempi ei osannut sanoa mitään.

Risuja vanhemmat eivät olleet antaneet toimintakerroista ryhmätoiminnassa. Ruusuja Arjen taitoja -ryhmän järjestäminen sai seuraavista asioista, kuten ”todella antoisa kurssi”, ”aivan ihana ryhmäjuttu”. Yksi vanhemmista toivoi, että toivottavasti ryhmä jatkuu joskus ja lapsetkin ovat aina odottaneet perjantaita ja kerhoa. Lisäksi kahden vanhemman mielestä ryhmän toiminta oli hyvin innostunutta, yhden vanhemman mielestä melko innostunutta. Eräs vanhempi totesi saaneensa uusia tuttavuuksia ja oli ihastunut saamaansa ruokakirjaan, minkä reseptejä kertoi toteuttaneensaakin jo kotonaan. Kyselimme vanhempien toiveita jatkossa. Ryhmäläiset toivoivat toiminnallisuutta, vierailijoita, teemojen pohjalta työskentelyä mm. terveys, liikunta, ravinto. Vanhemmat toivoivat myös tutustumiskäyntejä, vapaa-ajan yhdessäoloa ja keskustelua, vanhemmille ja lapsille omia ryhmiä ja uimassa käyntejä.

Seuraavassa kaaviot (kaavio 1 ja 2) ryhmätoiminnan vaikutuksista ja mielipiteistä ryhmästä.

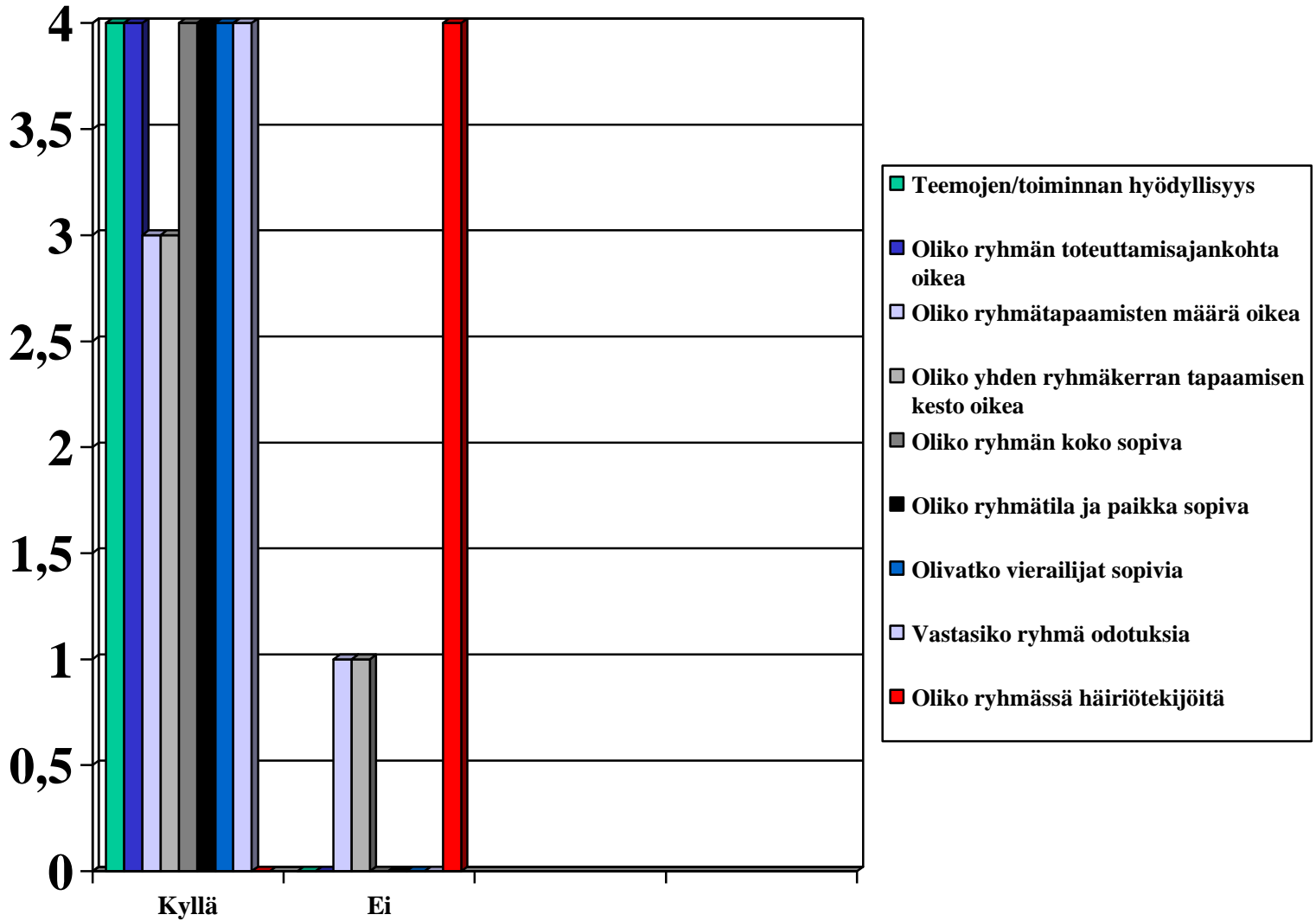

RYHMÄTOIMINNAN VAIKUTUKSIA

Kaavio 1

MIELIPITEITÄ RYHMÄSTÄ

Kaavio 2

Perheiden lukumäärät (vasemmalla)

4. Ohjaajien arviointia ja pohdintaa ryhmästä ja sen toiminnasta

Kokemuksemme ryhmän suunnittelusta ja toteutuksesta on ollut positiivista. Toiminnan suunnitteleminen ja toteuttaminen tapahtui nopealla aikavälillä ja muun työn ohella. Tiukat aikataulut ja suunnitteleminen toivat haastetta toiminnan onnistumiselle. Ensimmäiseen toimintakertaan mennessä kuitenkin olimme saaneet aikataulun ja sisällöt työstettyä sekä sovitut luentokerrat muiden toimijoiden kanssa. Ryhmän jo toimiessa tarkensimme toimintakertojen sisältöjä. Positiivisesti yllätti se, kuinka yhteistyöhaluisia perheet olivat ja he kertoivat kuinka paljon ryhmä heille antaa ja kuinka paljon sitä odotetaan aikuisten ja lasten tiimoilta. Positiivista oli myös se, kuinka sitoutuneita perheet olivat ryhmään ja halusivat tulla. Yksi vanhemmista esimerkiksi harmitteli etukäteen sitä, jos ei seuraavalla kerralla päässyt tulemaan ryhmään mukaan.

Ryhmän tunnelma mielestämme oli välitön ja rento ilmapiiriltään. Toiminnasta huokui Mehenki. Aikuiset alkukertojen jälkeen vapautuivat ja keskustelivat ruuanlaiton yhteydessä kaikenlaisista asioista. Aikuiset ”komensivat” myös toisensa lapsia, jos lapset tulivat häiritsemään ruuanlaittoa. Tämä kertoo siitä, kuinka tuttavalliseksi perheet keskenään tulivat.

Arjen taitoja -ryhmän kaikkien toimintakertojen sisällöt eivät välttämättä koskettaneet jokaista perhettä sillä tavalla, että perhe olisi joka kerralla saanut jotakin uutta tietoa, jota voi hyödyntää arkeensa. Kokonaisuudessaan kuitenkin ryhmän jäsenet saivat oppia uusia asioita ja vertaistukea muilta samassa tilanteessa olevilta ihmisiltä.

Arjen taitoja ryhmä kokoontui ajalla 13.4.-8.6.2012 kerran viikossa perjantaisin klo 9.00-13.00, yhteensä yhdeksän kertaa Talo tytöille Tirlittanin tiloissa Torniossa (Jääkärintie 16). Toimintakertojen määrä ja aika olivat mielestämme sopivat, ja toiminta päättyi sopivasti ennen kesälomien alkua. Ajattelimme, että kello yhteen asti oli hyvä lopettaa, sillä perheissä oli pieniä lapsia jotka nukkuivat päiväunet päivittäin. Oli kuitenkin kertoja, jolloin aikataulut venyivät meistä riippumattomista syistä. Tällöin ruuanlaitto saattoi myöhästyä, kun luennoitsijalla kesti pitempään. Muutamina kertoina vanhemmat halusivat jäädä vielä juttelemaan oman perheen asioista muiden lähdettyä ja joillakin vanhemmilla ei ollut kiirettä pois vaan he antoivat lastensa leikkiä. Välillä jouduimme sanomaan, että päivän toiminta on jo päättynyt ja on aika lähteä. Pienissä lapsissa toiminnan pitkittyminen näkyi väsymyksenä.

Pohdimme, olisiko meidän pitänyt enemmän pitää lapsille ohjattua toimintaa sen vuoksi että pienimmät lapset menivät monesti vanhempiansa luokse kesken ruuanlaiton. Mietimme, olisiko joku muu tila ollut parempi, koska tilan rajaaminen useammalle toiminnalle yhtä aikaa oli Tirlittanissa ei ollut mahdollista. Mutta siihen emme voineet vaikuttaa itse, sillä Torniossa ei ole toistaiseksi muuta sopivampaa tilaa tarjolla. Kriittisesti ajateltuna jatkossa meistä olisi yhden oltava mukana luennoilla. Tällöin voisimme käyttää keskusteltuja asioita myös kotikäynneillä keskustelun pohjalla. Kaikkien työpanos lapsiryhmässä oli tarpeen, koska ryhmässä oli paljon pieniä lapsia. Oli kertoja jolloin pienimmät lapset vain itkivät.

Totesimme, että yhteisen ajan sopiminen suunnittelulle muun työn ohella oli haastavaa ja mietimmekin olisiko pitänyt olla enemmän aikaa suunnittelulle. Nopealla aikataululla saimme sovittua luennoitsijat toimintaan mukaan ja sovimme heidän kanssaan ainoastaan päivät ja kellonajat. Luennoitsijat saivat etukäteen aiheet ja he itse suunnittelivat toimintakertansa. Meistä oli mukavaa huomata, kuinka sujuvasti kaikki sujui.

Yhdellä toimintakerralla meitä oli kaikkiaan seitsemäntoista ihmistä samassa tilassa, jonka huomasimme olevan maximi määrän. Tila kävi ahtaaksi ja toimintaa lasten kesken oli haastavaa ja vielä vaikeampi rajata.

Tunnelmat ja kokemukset ryhmänvetämisen jälkeen ovat olleet mukavat ja positiiviset. Kokemuksemme mukaan yhteistyömme sujui yllättävän mutkattomasti ja luontevasti. Mietimmekin olisiko sillä ollut vaikutusta siihen, ettei kriittistä näkökulmaa juuri syntynyt. Yhteistyömme sujui saumattomasti yhteen. Ryhmässä ei tullut sellaista tilannetta ettei kukaan olisi tiennyt miten tulisi toimia tai tehdä. Kun joku huomasi jotakin, niin hän sillä kertaa hoiti asian.

Keväällä meillä virisi ajatus siitä, että olisimme yhteydessä Tornion kaupungin eri toimijoihin uudelleen. Loppukeväästä keskustelimme jo muutamien, kuten A-klinikan ja terveydenhoitajan kanssa asiasta ja he olivat kiinnostuneita. Ajatuksenamme olisi saada ryhmämuotoinen toiminta yhdeksi työmenetelmäksi ja vakiintuneeksi käytännöksi Tornion kaupungin lastensuojelun perhetyössä.